

PANTERNIEUWSJES

Februari – April 2023

De tentoonstellingen van Marc Kennes, 'Blue Fever' en Thiemoko Claude Diarra, 'Fury' lopen van zondag 12 februari t.e.m. zondag 16 april. Zij starten tijdens het openingsweekend op zaterdag 11 februari van 11 tot 21 uur. Openingswoord door Ernest Van Buynder, erevoorzitter van het Muhka om 18u00 en performance 'Layers' om 18u30 door Thiemoko Claude Diarra.

MARC KENNES – Blue Fever

Marc Kennes (Wilrijk 1962) geeft in zijn huidige tentoonstelling onder de titel "Blue fever" een reflectie op zijn traumatische jeugd, op het psychisch lijden als jongeling. Een korte terugblik eerst op zijn oeuvre. In januari 1988 participeerde Marc Kennes in een groepstentoonstelling van oud-studenten van de Koninklijke Academie voor Schone Kunsten Antwerpen (KASKA) in de Galerie De Zwarte Panter, die zijn vaste galerie zou worden. Het anno 2023 reeds omvangrijke oeuvre van Marc Kennes moet je plaatsen binnen de artistieke en intellectuele stromingen van zijn tijd. Opvallend aan de startperiode – de jaren tachtig – is dat niet alleen bij de Duitse neo-expressionisten (Neue Wilden), maar ook in Vlaanderen en internationaal een hernieuwde belangstelling ontstond voor de schilderkunst, en dit zowel voor de figuratieve als voor de abstracte richting. Marc Kennes heeft voor de figuratie gekozen. Zo heeft hij binnen die nieuwe figuratieve schilderkunst een eigen positie ingenomen met een herkenbare stijl. De vrijheid van schilderen uit zich in ongedwongen streken en felle kleuren waarmee hij zijn innerlijke gevoelswereld weergeeft.

En hierbij liet hij zich in de vorige expo's leiden door muziek, literatuur, filosofie en landschap. De dramatische 5 e symfonie van Shostakovich is voor hem een inspiratiebron. Verder geeft hij reflecties op Ovidius 'Metamorfosen'. De thematiek van de metamorfose, van de transformatie – mens, dier, natuur –, ontsluit bij de kunstenaar de diepste processen die hij in de mens en in zichzelf aanwezig acht. De mens en de kunstenaar die een evenwicht zoeken tussen orde en verbeelding in een complexe realiteit. Een derde uitgangspunt: de moderne en invloedrijke Franse filosoof Georges Bataille, in Parijs vriend van de surrealisten, heeft in zijn boek "Les larmes d'Eros" (1961) een bijzondere moderne visie gegeven over Eros en Thanatos, over liefde en dood. Voor Bataille is de erotiek de bevestiging van het leven tot in de dood. En Marc Kennes zet dit om in pakkende, naakte kwetsbare beelden, met attributen van sterfelijkheid. En dan is er als vierde element de introspectie in het landschap, dat hij persoonlijk vertaalt. Het landschap wordt door de kunstenaar gezien als een paradox van schoonheid en verval.

Vandaag op zijn zestigste, gaat hij nog een stap verder. Hij verdiept nogmaals. Hij bewandelt de smalle weg ("The narrow way") van de introspectie. Ieder schilderij is een pijnlijke blik in het verleden, maar als verwerking meteen een venster – weliswaar op een kier – naar de toekomst. Het schilderij "Nice Creation" bijvoorbeeld stelt een moeder voor, die de jonge schilder lijdzaam overschouwt als een creatuur, metafoor voor het innerlijk lijden, en ruimer voor de onzekere tijden waarin we leven. En het landschap van zijn traumatische jeugd langs de Rupel komt nu op de voorgrond. Voor Marc Kennes is zijn kunst ook een therapie. Zijn werk heeft in de voorbije decennia ook internationale belangstelling gekregen met tentoonstellingen in Nederland, Duitsland, Japan, China, maar vooral Zwitserland door Espace Nicolas Shilling et Galerie te Neuchâtel. Al zijn de invalshoeken gelaagd en verschillend, het basisthema blijft steeds hetzelfde, maar neemt in kracht toe: de zoektocht van de kunstenaar naar zichzelf en naar de essentie van de schilderkunst en van het beeld. Bij deze tentoonstelling verschijnt een catalogus en een bibliofiele editie, met tekst van Ernest Van Buynder, erevoorzitter van het Museum voor Hedendaagse Kunst Antwerpen, MuHKA.

Frank Wagemans 'Alstublieft, dankuwel' Premie 2023

Dit jaar maakt Frank Wagemans de prent 'Alstublieft, dankuwel' als premie voor De Vrienden van De Zwarte Panter.

Een litho in 6 drukgangen, zuurvrij op Zerkall LITHO VI, 300 gram, 60 x 80 cm, oplage 50 genummerde en gesignde exemplaren, op steen getekend door Frank Wagemans en verzorgd door het Atelier Hans Van Dijck multipels, Antwerpen-Borgerhout.

Men kan de premie bekomen door storting van 350 € op rekening IBAN: BE96 0682 0095 2705 van v.z.w. Vrienden van De Zwarte Panter, met vermelding: lidmaatschap 2023.

KOPPEN – Portretten en bustes uit de provinciale kunstcollectie

Deze presentatie is een vierde interventie in de kunstinstallatie Every Collection Hides Another Collection – een ontwerp van Nico Dockx – waarin de provincie haar kunstcollectie in wisselende opstellingen toont. Deze selectie loopt nog tot eind maart.

Van Fred Bervoets twee prenten uit de map 'Omtrent Fred Bervoets' die in 1991 werd uitgegeven door vzw De Kunstbank i.s.m. De Vrienden van de Zwarte Panter, naar aanleiding van de tentoonstelling 'Zelfportret zonder spiegel' in galerie Interact Kunstbank te Leuven.

Van Frank Maieu een zeefdruk op papier (1996).

Van Serge Vandercam de iconische 'Miss Belga' (1992), de jaarlijkse ledenpremie van de Vrienden van De Zwarte Panter, zeefdruk gedrukt op de Panter Pers door Roger Vandaele.

Van Wilfried Pas 'Willem Elsschot en Paul van Ostaijen, mo(NU)menten' (1996), editie met boek en drie prenten, drogenaald en ets uitgegeven door De Vrienden van de Zwarte Panter, in samenwerking met Vlaams Cultureel Centrum De Brakke Grond (Amsterdam), ter gelegenheid van de expo in De Brakke Grond en De Zwarte Panter. Van Hugo Heyens hommages aan Wannes Van de Velde (1974), Ferre Grignard (1966) en Fred Bervoets (1980). Hugo Heyens exposeerde in Galerie De Zwarte Panter in een Groepstentoonstelling (1971) en in de groepstentoonstelling "Hommage aan 20 vermoorde dichters" (1984). Verder nog werk van ondermeer Sam Dillemans, Walter Goossens, Sofie Muller, Luc Tuymans en Paul Van Hoeydonck.

In memo Bruno Sluydts

In november 2022 overleed in een Antwerps ziekenhuis Bruno Sluydts (1956°), oud-student van de Koninklijke Academie voor Schone Kunsten Antwerpen (KASKA). In 1988 vervoegde hij samen met nog een aantal andere jonge kunstenaars de ploeg van de galerie De Zwarte Panter met een groepstentoonstelling met Inne Hughens, Elke Van Steenberghe, Chris Van Beveren, Inge De Smedt, Freddy De Vierman en Marc Kennes en werd ingeleid door Peter Meeus, kabinetschef van toenmalig provinciegouverneur Andries Kinsbergen. Individuele expo's volgden. In 1991, 1993 "Het vliinder-effect" en 1995 "Self-organised", respectievelijk geopend door Jan Lampo, Johan Pas en Philippe Pirotte. Tenslotte nog een eenmanstentoonstelling in 1999 met als titel "Het einde van de zekerheden".

Maagdenhuis: Expot Depo. Twee decennia eigenzinnig verzameld. verlengd tot 28 februari.

Lange Gasthuisstraat 33 te 2000 Antwerpen. Info: www.maagdenhuis.be/expotdepo.

Met deze tentoonstelling wil het museum Maagdenhuis een herinnering brengen aan 2 decennia (1988-2010) in de rijke OCMW-geschiedenis van Antwerpen en aan een prachtig initiatief: de vzw *Activiteiten Organisatie Elzenveld* onder de stuwende leiding van Jacques De Haes. In de expo worden werken getoond van kunstenaars verworven in die periode, veelal ter gelegenheid van een expo in het Elzenveld. De exposerende kunstenaars zijn: André Goezu, Bert De Leeuw, Camiel Van Breedam, Cel Overberghe, Eddy van Vliet, Ferre Grignard, Francine Van Mieghem, Frank Maieu, Fred Bervoets, Frieda Van Dun, Guy Leclercq, Herman de Coninck, Hugo Besard, Hugo Claus, Hugo Duchateau, Dr. Hugo Heyrman, Huguette Janssens, Jan Gloudemans, Jan Kiemeneij, Jan Vanriet, Jean Bilquin, Jozef Van Ruyssevelt, Lieve Ulburghs, Marc Kennes, Marcel van Maele, Marianne Van Vyve, Maurice Wyckaert, Michel Buylen, Mugo, Nick Andrews, Nicole Van Goethem, Patrick Conrad, Paul Van Hoeydonck, Pierre Alechinsky en Hugo Claus (hommage aan Jan Cox), Pjeroo Roobjee, Pol Mara, Roger Van Akelyen, Roland Topor, Sam Dillemans, Staf De Smedt, Tom Liekens, Veerle Dupont, Veerle Rooms, Wilfried Pas, Wim Meewis, Ysbrant 17. De selectie uit het depot geschiedde door em. prof. dr. Paul Huvenne, Universiteit Antwerpen, die ook de tekst schreef voor de catalogus en Adriaan Raemdonck.

THIEMOKO CLAUDE DIARRA – Fury

Diarra, geboren in Mali in 1974, woonde tussen Bamako, Brussel en Dakar. Zijn vader is een Bamana beeldhouwer en zijn moeder was verpleegster uit België. Thiemoko Claude Diarra bevindt zich net op het kruispunt van deze twee culturen, tussen de heilige kunst van zijn voorouders en het erfgoed van degenen die de westerse medische wetenschap door de eeuwen heen vooruit hebben geholpen. Zijn meest recente omvangrijke project, *Anatopia*, is een absurde wetenschappelijke analyse die de klassieke Afrikaanse kunst nieuw leven inblaast. Ver weg van de gebruikelijke vectoren van antropologische, sociale of culturele studies van traditionele Afrikaanse kunst, bekijkt *Anatopia* dit immense erfgoed vanuit een artistiek oogpunt. Door Malinese, maar ook Congolese of Ivoriaanse beelden operatief te ontleden, tracht de kunstenaar een oneindig rariteitenkabinet creëren dat kijkers uitdaagt om na te denken en hun begrip van (Afrikaanse) kunst te heroverwegen, als een spiegel die de werkelijkheid vervormt, zodat we haar reflectie beter kunnen begrijpen. Diarra's sculpturen, tekeningen, geschilderde foto's en installaties zijn als een krankzinnige cocktail van indrukken gemengd uit de onwaarschijnlijke ontmoeting tussen een Baoulé schoonheid, Andreas Vesalius (1514-1564), een anonieme Belgische kolonist, en Berlinde de Bruyckere (1964), wiens werk de kunstenaar bewondert. Diarra, een beschermeling van de surrealistische kunstenaar Jean-Michel Folon (1934-2005), werkte ook in de mode en begon zijn carrière met het schilderen van sprookjes in miniatuur op horloges en op canvas. Via een ensemble van artistieke series als *Bastards*, *Cultural Shock*, *Comparative Animism*, *Lost Power Relics* en *Vesalius' Dream* lijkt *Anatopia* de langverwachte laatste brug te zijn tussen klassieke en hedendaagse Afrikaanse kunst. Op deze brug creëert Thiemoko Claude Diarra, als een explosieve moderne Nganga (spirituele genezer), zijn visies op Europa en Afrika, hun verleden en de toekomst die ze voor elkaar inhouden. Deze artistieke gemeenschap wordt verder onderzocht in zijn meest recente reeks: *Hunting Trophies and Heterosis*.

FURIE

Voor zijn eerste show in DE ZWARTE PANTER, in samenwerking met BLAACKBOX, koos Thiemoko Claude Diarra ervoor om een nieuwe reeks werken te ontwikkelen waarin hij verdere noties van labels, identiteit en polymorfisme ontwikkelt binnen de context van de westerse post-pandemische sociale dynamiek. *Body Geometrics* is een nieuwe uitgebreide serie ontwikkeld over verschillende media, waaronder schilderijen en sculpturen, maar ook tekeningen en videokunst, en culmineert met een performance die tijdens de opening zal plaatsvinden in DE ZWARTE PANTER. In het verlengde van zijn vorige serie, ontwikkeld binnen een artistiek universum van curiositeiten, dat hij ANATOPIA noemt, besloot Diarra om sociale trends die hij identificeert als potentieel beperkend artistiek weer te geven, door ze te ontleden met zijn gebruikelijke gevoel voor humor en voor absurditeit, ongetwijfeld geërfd van een lange reeks van het Belgische surrealisme. Opgegroeid als niet-Franstalige migrant bij zijn aankomst in Brussel op tienjarige leeftijd, werd de kunstenaar, ondanks dat hij half Belgisch was, regelmatig geconfronteerd met etikettering, stigmatisering of rondt racisme. Als de tijden sinds het begin van de jaren tachtig zijn veranderd, is menselijk gedrag alarmerend hetzelfde gebleven. Tijdens discussies die we hadden over de inspiratie voor werken als *Metissopluripod*, *LGBT+ of 25*, legde Diarra uit hoe hij denkt dat de hedendaagse etiketteringsdynamiek in feite een oversimplificatie is van identiteiten die voortdurend evolueren, versmelten en fundamenteel meervoudig zijn, in tegenstelling tot een overgeërfd concept van sociologie, gebruikt om mensen samen te groeperen op basis van hun waargenomen of vastgehouden identiteit. Maar bovenop deze late trend van over-identificatie van onszelf op basis van hashtags en profielbluffen op sociale media, wat de Belgisch-Malinese artiest wil dat we hier activeren, is ons oprechte verlangen om meer onderling verbonden te zijn door onze meervoudige identiteiten en gedeelde overtuigingen, onze passies en zorgen, terwijl we de hele tijd erkennen dat we altijd van lichaam veranderen, en onszelf eindeloos opnieuw uitvinden terwijl we leren samenwonen. Alleen als we erkennen dat we veel meer zijn dan wat we lijken, kunnen we echt voorbij de gesegregeerde samenlevingen komen die zijn overgeërfd uit de 20e eeuw.

In zijn performance getiteld *Layers* zal Diarra de geboorte van de hedendaagse identiteit metaforisch herinterpreteren door letterlijk al het afval te verwijderen, bij gebrek aan een beter woord dat wel bestaat in het Frans: *les encombrants*, (of wat over belastend lijkt) letterlijk het spul dat we

niet meer nodig hebben en dat ons blokkeert om verder te gaan. In deze nieuwe tentoonstelling, die zoals vaak de halfgemaakte vorm van een rariteitenkabinet aanneemt, nodigt Thiemoko Claude Diarra de bezoeker uit om de tijd te nemen om te ontdekken wat zou kunnen bestaan. Door hem een pantheon van heruitgevonden wezens te presenteren, wordt de scherpe waarnemer aangetrokken om op speelse wijze alternatieven te overwegen voor de manier waarop we zijn opgeleid om te denken door de mainstream media en de samenleving. Kunst verandert de manier waarop we naar de wereld kijken. "Dus waarom zou ik mezelf inhouden?!", stelt Diarra.

Laten we de mogelijkheden omarmen die artistieke creatie ons voorlegt. Wij zijn immers de generatie van het beeld. Steeds vaker vervangen beelden woorden, waardoor we moeten nadenken over hoe slecht we zijn opgeleid in het ontcijferen van het beeld en de manier waarop beelden naar ons worden gegooid. Even dierbaar voor Diarra's hart is de dubbele vertegenwoordiging van het wetenschappelijke en het heilige. Net als in zijn opvallende Vesalius's Dream serie (2018), onthult Body Geometrics een verlangen om te analyseren, een drang om te definiëren, terwijl het tegelijkertijd de krachtige mystiek van dat heilige naar voor gooit, dat nooit kan worden gekwantificeerd of verklaard. Wat een absurde rit moet het dan zijn om door beide ogen van Thiemoko Claude Diarra te kijken! Waarop ik me voorstel dat hij zou antwoorden: het belangrijkste is de reis, het doel is slechts een keuze. In zijn reeksen Bastards en Heterosis, respectievelijk 2018-2019 en 2020, maakte Diarra al indruk op ons met zijn vergrootglas van de wetenschappelijke benadering om het heilige te interpreteren. Wat hij vandaag doet met zijn lichaamsafdrukken op canvas, volgt vergelijkbare principes. Deze keer is het de bedoeling om artistiek vast te leggen wat de geheime rituele maskerades van West-Afrika beogen te vertegenwoordigen: voorouders en mythische geesten gereïncarneerd door middel van beweging, maskers en kostuums.

Bovendien weigert Diarra daarbij meerdere gezichten (letterlijk) van wie hij is. En vaak moeten we kijken naar een lichaam in pijnen, een gekwetste ziel, een identiteit die onder onze ogen uit elkaar zou kunnen scheuren, net als in de duisternis van de doeken van Francis Bacon. Maar deze woeste kracht zou ook een nieuwe vorm kunnen aannemen, echt herboren. Hoe moet men dan dwalen in de labyrintische geest van de kunstenaar? Op de hoofdmuur, die wordt gepresenteerd in de stijl van een overvol 19e-eeuwse academische salon, ligt een centraal stuk om deze tentoonstelling binnen te gaan, een video getiteld MetaMorphose, waarin Diarra zijn voorouderlijk erfgoed transformeert in veranderde materie om zijn nieuwe identiteit te smeden. Dit ongebruikelijke zelfportret getuigt van hoe sterk het concept van identiteit in beweging kan zijn, als een woedende feniks die zich aanpast aan de wereld om hem heen, ver verwijderd van het typecasting opgelegd door de moderne samenleving. Zoals 2022 zeker heeft aangetoond, is het een diepe uitdaging om samen te leven in een wereld die is verdeeld door naties en geschiedenissen. Toch erkennen we dat we alleen samen een duurzame manier kunnen vinden om op deze planeet te blijven leven. Ver van abstracte concepten, zijn deze ideeën fundamenteel in de praktijk van de kunstenaar sinds 2017. Samen zijn vereist dat we de manier veranderen waarop we naar alles kijken.

Klaus PAS